

פרוטוקול מס' 36

מיטיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה
ביום ג', כ"ט בתמוז תשי"ב - 22.7.1952
בשעה 11.10

משתתפים:

- ס. פרידמן - היו"ר
- ס. ארם
- א. ברטן
- ס. גרידי סמלא מקום חבר הכנסת כוגר
- א. דויטש
- א. הכרמלי
- ס. כפרי
- ס. גורן
- ד. נצר
- ס. סמילנסקי
- ג. פלס - סמלא מקום חבר הכנסת רימלס
- א. רזיאל-גאנר

חסרים:

- ס. אונא
- ח. כוגר
- א. ס. בני-חובטקי
- ד. צברי
- א. רימלס

מזמנים:

- פרופ' דינבורג - סר החינוך והתרבות
- פרופ' ריגר - מנהל הכללי של סדר החינוך והתרבות
- סר ארנון - טעם סדר החינוך והתרבות
- סר מיוחס - מנהל לשכת הוועד

סדר-היום:

- א. החלטה בקשר לפנייתו של הוועד המפקח של הזרם הכללי
- ב. המסך הדיון בבעיית לשכת הוועד

=====

הינו"ר ט. פרסיץ:

פותחת את הישיבה.

בסוף הישיבה האחרונה נסמעה הצעה

לדחות את ההחלטה בקשר לדיון בבעי"ט של הוועד המפקח של הזרם הכללי.

עתה עלינו להחליט אם אנו נכנסים לדיון או לא. היתה הצעה שאין לדון

בכך, מאחר שוועד המפקח הגיש צו על תנאי לבית הדין העליון. אני מזכירה כאן את הסתלטלות העניינים. התנגדתי לניסוק זה מתוך ניסוק אחר ואטרתי, כי לבית הדין העליון הולכים רק בטאלות הקטורות בחוק, כלומר אם היתה רשות לעשות זאת ותו לא. אבל הטאלה החברתית-פרדגוגית עדיין עומדת לדיון ולא נפגעה על ידי פניית הוועד המפקח של הזרם הכללי לבית-הדין העליון. היו חברים אחדים שסברו אודות, וכתוצאה מכך נסמעה הצעה לדחות את ההחלטה בדבר קיום דיון או אי-קיום דיון. עתה עלי להעמיד את הענין להצבעה.

י. סטילבסטי:

עובדה היא שענין זה נמצא בבית-הדין

העליון. כל עוד הענין לא נסתיים, אין

לוועדה מה להגיד בקשר לכך. התפלאתי מאד מדבר זה הובא בפני הוועדה,

כדבר בוועד, לטרות שהיא עמוסת עבודה. חשבתי שיטנה כאן פגיעה, אולם

מאחר שהפגיעה נמצאת כבר בסלב של בידור מספטי - חדל הענין להיות בוועד

לגבי הוועדה. ניתן לדבר להתפתח בהתפתחותו הרגילה. לאחר שיצא פסק-הדין,

אם יהיה צורך לטנות במטהו - נראה מה הם הדברים אז. על כן אין הוועדה

צריכה לספל בכך.

ה ח ל ט ה:

לא לקיים דיון בסאלת פניית הוועד
המפקח של הזרם הכללי בקשר לסמינו
הטורים בבית-הכרם.

ב. המשך הדיון בבעיית לשנת הנוער:

י. סטילבסטי:

בקשר לסאלה זו יסונן סתי אפסרדיות:

(א) רצוי שתנועות הנוער תהיינה בחסות

מסרד החינוך והתרבות. (ב) אם בכלל דבר זה רצוי סעיקרדו. אילו היינו

מעמידים טאלות אלה מלכתחילה, והיום היינו עומדים בפני סולחן ריק,

כלומר, שתנועות הנוער תהיינה במקומן והחינוך, במקומו ללא כל קשר

ביניהן. אולם כיום אנו עומדים בפני עובדה שהכרת חסותו של מסרד

החינוך והתרבות - רצויה. אך הסאלה היא למי היא תינתן. איננו

יודעים עתה בסאלה אם טובה חסות זו או לא, אלא למי היא תינתן, ובעיקר אם

יוצאים מתוך הנחה שחסות זו רצויה, הרי באיזה הנאים תינתן חסות זו

לתנועת נוער זו או אחרת. בפנינו יסנו מסמך, תעודה מסויימת המסמסת

מעין הנחת יסוד לקבלת תנועות הנוער לחסותו של מסרד החינוך והתרבות.

על כן צריך להיות הוויכוח, אם תעודה זו טובה או אינה טובה, כי תנועת

הנוער שנתקבלה לחסותו של מסרד החינוך והתרבות לא נתקבלה אלא לפי מסמך

זה - כלומר עלינו לדאות אם המסמך הזה טוב או לא, אם אמנם נתקבלה תנועת

הנוער לפי המסמך. אם הוויכוח הוא על המסמך - הרי אין טעם לשבדגם רבים

שנאמרו כאן כאשר באו לדון על סאלה זאת בעיקרה. אם רצויה

חסות מסרד החינוך והתרבות, אלא עלינו לדון על בעיה זו, אם מסמך זה הוא

באמת סודד רצוי, או סייט בו מקום לתיקונים.

הוועדה לחינוך ותרבות
22.7.52

י. סמילנסקי:

דעתי היא, כי בדרך כלל מסמך זה הוא מודד טוב ונכון, אלא שבפרטים ידועים איננו מנוסח די צרכו ויש מקום לכמה טענות שנשמעו כאן, אם כי לא אנכניס את ראשי אס הקומוניזם הוא כזה או אחר - אינני רוצה להתווכח על ענין זה. אולם בניסוח אחר ישנה אפשרות להגיע למצב שדוב החברים היושבים כאן יקבלוהו. אם הדבר יהיה מקובל על דעתנו - יצייתו לכך גם תנועות-הנוער, ואותן תנועות-הנוער שלא יקבלו זאת, לא תהינה ראויות לחסות.

על כן הצעתי היא שנחזיר את המסמך הזה בקטר לעקרונות הציבוריים אשר לפיהם מקבלות תנועות הנוער את חסות מסדר החינוך והתרבות, למסדר החינוך והחצות, ונבקש ממנו שינסה, לאור כל הדעות שנשמעו כאן, ולאור הנסיון, לנסח מחדש מסמך זה ולהביאו בפנינו. אני מודה שישנם כאן דברים היכולים להקניט. אולם אין התנגדות לכך שתנועות הנוער צריכות להכנס למסדר החינוך והתרבות לבל ייחס בהם בית הספר, ושתנועת הנוער לא תהיה לזרם זרם של המורים וההורים, בצורה כזאת תהיה אפשרות של ביקורת. עד שיובא בפנינו הניסוח החדש - ייסאר המצב כמו שהוא.

א. הכרמלי:

נדמה לי, כי לא נוכל להתעלם מהדברים שנשמעו כאן על ידי חבר הכנסת ברמן. הן לא נוכל להגיד שכל ילד בן 10 יחתום על המנסר של פועצת הסדינה הזמנית, מנסר כזה נחתם פעם באלפיים שנה. על כן יש לנסח מקרובות לגבי תנועת הנוער, גם חבר הכנסת ברמן מודה, כי לא דצוי שהנוער של סדינתנו יתחנך ברוח זו ויקבל מסר טוטאלטרי, מסר דיקטטורי, ולו גם לטובת ההמונים. אנו רוצים שהנוער שלנו יהיה ירוב, לבלו ללא דחיעה, כי לא ייחנך כאן מסר דיקטטורי. עלינו להיזהר חזר הרה, ואמונה שזו הדרך, לא מתוך השלטון, מלמעלה. ישנם עקרונות שאיננו יכולים לוותר עליהם. כן איננו יכולים להתעלם מן העובדה שבישראל ישנן תנועות נוער המתחנכות נגד כל כיוון חרצוי לנו. אני סובר, כי אין הסדינה יכולה להיות ליטראלית בחינוך הנוער. ואין הנוער יכול לקבוע לעצמו כל דרך, כי ישנם יסודות מיניטאליים שאין מיטהו וסאי לעהור עליהם. אולם לצערי הרב ישנן תנועות הפוסלות יסודות מיניטאליים אלה של הציונות. אלה הם דברים של ערכי יסוד שעליהם ייהרג ולא יעבור. צדק חבר הכנסת סמילנסקי, כי יש לבדוק אי-אלו דברים. אני למשל, הייתי מסתפק במלה "טוטאלטרי", וכל תנועת-נוער תדע להגדיר את עצמה ואין צורך לכתוב בפירוט במסמך קומוניזם או פאשיזם. אולם ברצוני להעיר בקטר לאותן תנועות הנוער שפנו למסדר החינוך והתרבות, וקיבלו את המסמך, אך לא היו יכולות לחתום עליו. מדוע הן לא העירו את הערותיהן בקטר לכך.

ט. גורנס:

ברשות יוסבת-ראש הוועדה ברצוני להעיר מספר הערות לחבר הכנסת ברמן. ראני מניח כי דברי יהיו במסגרת הוויכוח. לדעתי, הפאשיזם נוטה להטמדה גופנית והקומוניזם להסמדת נפש האומה. הייתי 9 שנים בברית-הטועצות ויסבתי שנה ושני חדשים בנתי-סוהר סוביים. על-כן נהירים לי שבילי הקומוניזם. לא נכון הדבר שכאילו הקומוניסטים הצילו את היהודים מידי הנאצים. הם שלחו אנשים רבים למחנות, לסיביר, ולא להם שלא היה הכוח לסבול - באה הצלה. זוהי האמת. כאשר הנאצים הגיעו ללטון, ביקס הקונגרס העולמי היהודי סברית-הטועצות להכניס במה אלפי יהודים מגרמניה - ועד היום טרם קיבל תשובה. עד התקפת גרמניה, היה צו לעתונות הקומוניסטית לבל יודיעו דבר על מעשי הרצח של הגרמנים, ומסוים כך יהודי אוקראינה ורוסיה הלבנה לא עזבו את מקומם, וכתוצאה מכך הוסמדו כ-1,500,000 יהודים בעקיפין. - בכך אסמה ברית-הטועצות.

ס. בורוק:

כאשר הופעתי בשנת 1941 בפני שופט חוקר ואסרתי, כי יש לי זכויות מיוחדות במאבק נגד הנאצים - הוא הליב לי, כי היטלר הוא עכשו יצידם של הרוסים ובין בריתם ואין ברצונם לשמוע דבר נגדו. היה זה 4 חדשים לפני התקפת הגרמנים על ברית הסועצות. האם זוהי הצלה? הן סכל התאוריים שלהם בודף ריח אנטי-סמי, ואיתי סם סקרים רבים של אנטי-סמיות גם מצד ז'דאנוב ואחרים ויש לי חוסר רב בקשר לכך. לכן, אין כל מקום בוועדה לחינוך ותרבות להתלהבות לגבי הקומוניזם, כי סכנה נסקפת לנו מסגי הצדדים גם יחד, הן מצד הקומוניזם והן מצד הפאשיזם.

חיו"ד ט. פרטיץ:

חבר הכנסת בוגר נמצא בבית-החולים ואנו כולנו נאחל לו הולמה. חבר הכנסת שלס ימלא

את מקומו.

ג. פלס:

אני מצטער מאד שלא יכולתי להסתתף בכול אותן היציבות בהן דנו בטאלה זו. על-כן יתכן ואחזור על כמה דברים שנאסרו כבר. כן, אין ברצוני להכנס לדיון טעמיק ויסודי זה שהתנהל כאן. בקשר לקומוניזם ופאשיזם. ברצוני לצמצם את דברי לגופו של ענין וללכת בעקבות הנואם הראשון, חבר הכנסת סמילנסקי.

ברצוני לחלק את המסמך הזה ל-3 חלקים:

העקרונות, המיסוד והמסמך. לכך הייתי יכול גם להוסיף - ובוזה אני מסתייג מדברי חבר הכנסת סמילנסקי - פירוט וניצוץ המסמך. העקרונות שנקבעו במסמך זה יכולים להיות טובים ונבונים ואולי לא הייתי מערער על עקרונות אלה. אולם לא יתכן, כי יהיו במסמך זה סעיפים כגון סעיף 1 (ד)(ה) של "עקרונות ציבוריים וחינוכיים לארגוני הנוער הסעוויינים לקבל את חסותו של מסדר החינוך והתרבות" - הרי סעיפים אלה הם סעיפי קאוטסוק הנייתנים לפירוטים לכאן ולכאן. ברצוני להדגים את הדבר ולומר, כי נניח, לפי העקרונות האלה ולפי התעודה הזו לא נתנו לפעול לנוער קומוניסטי במסגרת בית-הספר. אולם גם לפי אותו מסמך לא נתנו לפעול בבית-הספר לתנועה כגון "הסכבי הצעיר". לדעתי, תנועה זו היא תנועת "כבשים", תנועה כה תמימה, גם מר מיוחס מכיר תנועה זו ויודע, כי חסדה לה הכרה ציבורית מספקת. זוהי תנועה ספורטיבית-חברתית-צופית. דבר זה טוב, כי משהו במסמך איננו בסדר, או שהמסמך אינו מנוסח די צורכו, או אלה המפרטים מסמך זה אינם בסדר. ברצוני לסאול את מר מיוחס האם לדעתו תנועה כגון "הסכבי הצעיר" צריכה להיות מוכרת או לא. אם הוא יטיב בצורה מסוטה וברורה, ללא כל הסתייגות, כי תנועה זו צריכה להיות מוכרת - הרי ברור, כי היו כאן אי-הבנות ויש להניח, כי הדבר יתוקן להבא. אולם אם סציגים לתנועה זו סאלות טובות עד כדי כך שהתנועה אינה יכולה להיות הוגנת ולחתום על המסמך. למשל, אם שואלים את הנגבת התנועה אם היא קסורה בתפנית בוגרים, הרי בין אם היא קסורה באופן רעיוני לתנועת בוגרים או לא, ברור, כי היא קסורה לתנועת הסכבי. על-כן אין צורך להביא את הנוער שימסור חתימה בלתי נכונה. אולם עובדה היא, כי על סמך אי-בהירות זו לא קיבלו את תנועת "הסכבי הצעיר" לחסות מסדר החינוך והתרבות.

על-כן הייתי מבקש מהוועדה להחזיר את

המסמך למסדר החינוך והתרבות ולבקש ממנו הבהרת הניסוח או תיקונו, או הודעה בקשר לפירוטים הסוגיים. סכל מקום דברים אלה צריכים להיות ברורים, נוסף על העקרונות הקיימים שאפשר לקבלם, כי המסמך כמסמך יכול להתקבל על הדעת. בדטה לי, כי כל היוטבים כאן ללא הסתייכות מפלגתית מבינים, כי לא לכך התכוונו מחברי המסמך להוציא תנועה כזו מחסות מסדר החינוך והתרבות.

ה'ינ"ר ש. פרסיץ:

ברצוני לומר מלים מספר לעבודת לסכת הנוער.
 תראיון היסודי לכל עבודתה של מחלקה זו
 הוא ראיון ברוך והציבור היה צריך להכטיח את כל עזרתו מצד אחד, ומן
 הצד האחר - היה צריך למנוע את כל אותן התופעות היכולות להקטין את
 היזמה הציבורית ויזמתה של המחלקה בפעולות אלה. כאשר אני קוראת
 את דין-וחשבון זה ורואה את המספרים הן בפעולות והן את היזמה
 הרצון והרעיונות, אני רואה כי הם גדולים מן הביצוע ומן האפשרויות.
 כולנו יודעים שטרם הגענו לסלמות בטערכת החינוך, על כן אנו בפציאותנו
 טבעתיים טעונוים לדאוג לנוער הזה, כי אם לא נדאג לו לתעסקתו ולהדרכתו
 בסעות אחר הצהרים - הוא ינסוד גם מבית-הספר וייטצא בטסך זמן קצר
 בין הילדים העזובים, ולאחר מכן - בין העברניים, לכן, אני חושבת שמבטת
 העבודה, וגם תפקידם של חברי הכנסת בכל דיוניהם, ובתקציבים שיבואו
 בפני הוועדה על-ידי הספעתם להכניס גם את העיריות והטוענות הפקודיות
 לעול זה. יש לדאוג למחלקת הנוער הזאת. אני מסתמט בהזדמנות זו
 כדי להביע את הכרתי האיטית למר טיוחס למסרד החינוך והתרבות שהחלו
 לפתח את העבודה הזאת למרות האמצעים הסיניטאליים העוטדים לרשותם.

אולם אסוד לנו להקטין את הפעולה הזאת
 על-ידי טוכנסטים הפוגעים ביחס האוהד שיטנו בקרב הציבור על ידי הופעות
 ותופעות הסתבלטות במססך זה המונח לפנינו. אילו אני הייתי צריכה
 להגדיר - תנועת נוער - הרי אנו כהורים ומחנכים הטעונונים לתת לתנועת
 הנוער טהלכים בבית הספר - הייתי אסרת רק דבר אחד. כי יש לסבל תחת
 חסות מסרד החינוך והתרבות תיועה-נויר הדואגת להסלמת תפקיד בית הספר
 וחיון האדם הצעיר על-ידי פעולות חברתיות, תרבותיות ומכיינה את הנוער
 להגשמת הציונות בכל הדרכים, וחיון לערכי הרוח של עם ישראל - ובכך
 יש להסתפק. אין לנו כל צורך בספרות שניתנה כאן לגבי תנועות הנוער
 המוכרות על-ידי בתי הספר. אלינו להתרחק מן הסקרים הטוטמטיים. על
 כן ברצוני לשאול את מסרד החינוך והתרבות מה פירוטו של טעיף ד'
 במססך זה, האוסר: "בסכבותיו הצעירות (עד גיל 15) יהיה עצמאי בפעולתו
 החינוכית והארגונית...." כלומר ארגון ילדים עד גיל 15 יהיה עצמאי
 לחלוטין ללא כל זיקה לאיזו שהיא מפלגה, או לארגון בוגרים בעלי אופי
 מפלגתי. ומגיל 15, חדל הילד להיות ילד וטותר לו להיות קסוד עם
 ארגון בוגרים. בטעיף ה' כתוב: "בסכבותיו הסתבגרות (מכני 15 עד 18)
 יהיה אירגון הנוער רשאי לבוא בטגע עם ארגוני בוגרים הסתפחים צורות
 חיים שלקראתן מחנכות הסככות האלה לסם הסחסת מסרותיהן החינוכיות.
 (דוגמט חינוכית, פעולת הכסדה), אולם בתנאי שאירגוני הנוגרים לא יטילו
 את מרותם על הנוער." - הרי כל הכתוב כאן הוא "טובל ושרץ בידו". לדעתי
 עלינו לוטר דברים כדורים, אני מתנגדת בכל רסח" אברי שיינתן חוסר
 לביצול הילדים. יש לתת להק להתפתח באופן חססי ולא להטיל עליהם
 מרות חברתית, ולא רצון של בוגרים "יססח בחור בילדותו". כאשר יגיע
 הילד לגיל 18, ידאה את הדברים בעיניו הוא ואחר כך יעסה את
 דרכו. אני מתנגדת באופן עקרוני לכל תנועת נוער מפלגתית, לכל
 תנועת נוער הדוצה לנצל את החוסר ההיולי טאנו קוראים לו - עתיד האומה -
 באופן בלתי יסיר. מססך זה פותח פתח לסקרים טוטמטיים, הוא פוריד את
 הילדים מדרך היסוד. כלום ישנו אירגון אחד היכול לחתום על מססך זה
 בטתי ידיו ולוסר שהמבוגרים אינם מטילים עליו את מרותם? ארגון הצופים,
 כלום אין סתרוצציטילוו הספעות הספעות טובות של מפלגת פועלי ארץ-ישראל
 וטפלגת הפועלים המאוחדת, הם יריבים, ורבים על נפש ארגון זה.
 כאשר הם חותמים על הטססך של מסרד החינוך והתרבות, הק בלאו הכי הם
 נתונים להטפעה של הספלגות הטובות. בצורה זו אנה אנו הולכים. כן
 הדבר אם אנו נדבר על התנועה המאוחדת, האם דבר זה אינו ידוע ואינו
 ברור, כיצד אתם מקבלים את חתימתם, הן אתם יודעים את האמת כטובי.
 על כן הייתי מבקטת מסרד החינוך והתרבות לקחת בחזרה את הטססך ואת
 התנאים האלה, ומחברי הוועדה הייתי מבקטת טאנו נמנה ועדת טסנה שתאיע
 את הצעותיה שתתקבלנה על דעת חברי הוועדה. אם לא גלך בדרך זו, לא נהיה
 נקיים, לא מפאסיזם ולא מקומוניזם, כי תופעות השקר הן הן הטובילות
 לדרכים מסולות ולטטפט טוטאליטרי, ואנו כולנו צריכים להזהר טרן.

ג. צ. דינבורג:

יש להבדיל כאן בין 3 דברים: א) היחס בין הנוער לבית הספר; ב) הקשר בין התנועה ובין הסתדרות הנוער; ג) עקרונות הדברים. אין ספק שאחד הקקרוונות של החינוך הוא כיצד להתאים את תנועת הנוער לחיי בית הספר כדי לא להרחיב את הקרע בין בית הספר ובין התנועה, אלא שהתנועה תהיה סטליטה את בית הספר. - זוהי החובה, ודבר זה סבריא את כל התהליך החינוכי הקטה שיטתו כאן. ניסחתי פעם את הדברים, וזאת, כי ניגוד בין העקרון הביאולוגי והעקרון האטי. הצער הצעיר הגדל, הרי הביטוי לגידולו ועצמאותו הרעיונית היא בכך שהוא אומר תמיד: אני רוצה כך. הדור הקסיס, זה המוסר את החינוך על יסוד רכוסו אומר תמיד לדור הצעיר: אתה צריך לעשות כך. אמנות החינוך היא כיצד לשלב את ה"אני רוצה" של הדור הצעיר עם ה"אתה צריך" של הדור הקסיס - זאת כל האמנות. תנועת הנוער, מבחינה תרבותית, היא אלגון של הדור הצעיר המעטיד את ה"אני רוצה" שלו, את עצמאותו כנגד ה"אתה צריך" של הדור הקסיס. בחיים, יסגן צורות טובות ל"אתה צריך", של חברה טאורגנת שבאה להסכים. בן יסגם חלקים טובים של ה"אתה צריך" של האמנה הטאורגנת, והמה השתלסו על תנועת הנוער. אחד החוקרים הגדיר את מטרת החינוך ומהותו - התאסעות קולקטיבית טאורגנת של הגדולים לפעול לטען הקטנים. לאחר 9 חדשים טאני נמצא במסרד החינוך והתרבות אם יסאלו אותי מה מצבו של החינוך אומר, כי זהו מאסך טאורגן של הגדולים לנצל את הקטנים למטרתם. תבוא ברכה על הנסיון הרציני הזה למצוא דרך לסמור על עצמאות הילדים כדי להכניס אותם למטבת בית-הספר.

חקרתי את הדבר כיצד נעשה ההסכם

עם התנועה המאוחדת. היו בירורים טובים בכל סניף וסניף בארץ במשך שנה וחצי, ולאחר זאת רק הוטב ההסכם. כיצד הוא טאורגן? במסרד החינוך והתרבות ישנם 4 אנשים המטפלים בכך וישנם 4 אנשים - נציגי התנועה - והמה נפגשים מדי שבוע בשבוע. התנועה טוכרת על ידי בית הספר, הם הסכימו לכך וכל תנועה אשר תסכים לדברים האלה תתקבל תחת חסות מסרד החינוך והתרבות. אנו לא הטלנו עליהם זאת, הם פנו אלינו, ביררנו עטם את הדברים, נתנו להם לברר עם התנועה, אם היא טסכיטה לנסח את הדברים. בצורה כזאת, לא יכול להיות זיוף, כי אנו טותעים לכל פעולות התנועה. יוסב-ראט התנועה המאוחדת הוא ד"ר בן-יהודה - אדם המהיטן על סני הצדדים. כן ידוע לי, כי מתנהל טסם-וטמן עם תנועת "המכבי הצעיר" ועם בני-עקיבא.

ברור, כי תנועות הנוער צריכות

להיות קטורות עם הסתדרות בוגרים המהננות לקראת צורות חיים - עובדה היא, כי האידאליס של הנוער צריטם להיות חקלאות, חיי קיבוץ, עצמאות ישראל, ואינני חוטב טהמה מן הגרועים. על כן גאמר כאן בפידוט שתנועות הנוער רטאיות להיות קטורות עם ארגוני בוגרים המטפלים צורות חיים. לא גאמר כאן שעל תנועות הנוער להיות קטורות עם הסתדרות פוליטית זו או אחרת, אלא עם הסתדרות בוציטם המהננות לקראת צורות חיים. החיגון להזי טוטב, לחקלאות - אין הם דברים פוליטיים, על כן אין לוסר, כי זה "טובל וטרך בידו". עלינו לדאוג ללך, כי יהיה המסר, לצורות חיים אלו - זו אחת מן הבעיות המרכיבות של התנועה. אנו נדע כיצד להוציא אנשים מן העיר אל הכפר, אם אנו נוכל לחנך לקראת עבודה. אין זה ענין של תיאוריה. טרלנת-ישראל ועם ישראל לא יתקייטו על חשבונם של אחרים, ועל כן קטה טאנטיים יעברו לצורות חיים אחרות רק אם יאטרו להם פעם אחת - יט לראות את העולם - זה נקרא לחנך. אולם אינני אומר שהעקרונות הם בסדר. אני אומר בגלוי, כי אני הייתי מנסח אותם לגמרי אחרת. לדעתי, זהו נסיון ראטון. על כן הייתי טציע, כי אנו ננהנ בזהירות ונטטיין פנטיין זה. אך אני טוכן לבדוק מחדט את הטצע הזה, ואין צורך שהוועדה תעטה זאת. אלא מסרד החינוך והתרבות יבדוק את הדברים לאור הנסיון ולאור המציאות, ואולי ננסח אותו אחרת. אין מה פסול, כי יסגן תנועות נוער טובות, כטם שיטתם בתל-טפר טובים. אולם יש לתת לילד את הטלמות הנפשית. לטעמי, מסרד החינוך והתרבות צריך להיות טעורנין בתנועות הנוער, וצריך לתמוך בגן.

הוועדה - ינון ותרבות
22.7.52

ג. דינבורג:

אך אין הק צריכות להיות נתונות לסרותם של הגדולים. איננו חיים באוויר, ואם האנשים רוצים שלא להיות נתונים לסרות - יש לעזור להם במסמעת. אבל אם למישהו ישנם אידיאלים ציבוריים - אין פירוש הדבר שאנו צריכים להשטיט זאת. - זוהי כוונת הדברים, זה דבר מציאותי. מנסה זאת אחרת לאור הנסיון. על כן הייתי מציע שהוועדה ברוח זו תקבל את החלטותיה.

ג. סלום:

ברור, כי דברי השר נרשמים, אך נדמה לי כי הוא שמרן פה אכסלנס, מאחר שהוא מביא תיאורים על תנועות הנוער ושיילובן בתנועת ההתיישבות, שהיו מקובלות בארץ לפני שנים רבות. אולם אני יכול לתאר לעצמי חלוציות של הנוער כיום בפיוון אחר לסל, אני יכול לתאר לעצמי כיצד הנוער נכנס לצבא הקבע הגנה לישראל - גם זוהי חלוציות, כיצד הוא יוצא לכבוש את הים. הזמנים מסתנים והצרכים מסתנים. כאן נאמר שאסורה זיקה לארגון בוגרים. אבל קטר עם ארגון בוגרים המגשים צורות חיים - זה מותר. יוצא אפוא, כי יש כאן דבר והיפוכו, כי מה ההבדל אם קיים קשר אידיאולוגי ערשילאי עם תנועת בוגרים או מתקשרים עם תנועת בוגרים המגשימה צורות חיים. גם אלה הן תנועות פוליטיות. מסוים כך, נדמה לי, כי הניסוח כאן הוא מעורפל. אם מתכוונים לדברים פשוטים, הרי אפשר היה לנסח אותם ב-3 סעיפים ברורים והדבר היה מובן לכל. הייתי רק מבקש עתה מיושבת-ראש הוועדה להסביר לנו את הצד הפרוקודורלי, כיצד יבואו הדברים המתוקנים לידיעתנו. אני כמובן נכון לקבל את הצעת שר החינוך והתרבות, אך יש להגביל זאת תוך תקופת זמן המתקבלת על הדעת.

א. רזיאל-נאור:

מאחר שהגיעו למסקנה, כי יש לבדוק את הניסוח הקיים לאור הנתונים השונים, הייתי מציעה שהדבר ייעשה עוד לפני הפגרא.

ד. נצר:

לדעתי, עבודה סדורה לא תעזור. על כן טוב היה אם היינו מקבלים זאת אחר.

הפגרא:

אני כשלעצמי הייתי מקבלת במיפוק רב עקב ההתפתחות שיטתית בתוכנו, שלא להכניס את תנועות הנוער בחטות זו. ישנם אנשים סאמינים שאפשר להגיע ליצירת יחסים טובים בכתלי בית הספר. אולם אני אינני נמנית על המאמינים האלה, ובעיקר מאחר שאני מכירה את ילדינו, הייתי רואה במיפוק רב לן כתי הספר יחד עם לשפת הנוער היו יכולים לפתח את העבודה החינוכית בסעות הפנאי של הילד שהוא ימצא את סיפוקו במסגרת עבודה מוסלחת של בית הספר, בעבודה מועדונית ובחוגים. בתנאים הקיימים שלנו, כאשר ישנם חילוקי דעות - מוטב היה שלא להכניס את הנוער עץ ביל-14 לתנועות הנוער - אני כמורה הייתי רואה בכך הדדושו לן מבחינה נפשית. זוהי משאלתי, והיה בה כדי להביא הבראה לכולנו. הנוער הוא חופסי ותנועות הנוער הן חופסיות. וכל תלמיד בית-ספר יכול להשתייך לאיזה תנועת נוער שהוא רוצה, אך הייתי רוצה לאסור זאת. אבל בטעם הנוכחי, אני תומכת בתצעה זו שמשרד החינוך והתרבות יעיין מחדש ויראה את הדברים דאליים, היסודיים. אולם גם חבר הפנסת ברמן אם יחשוב בתוך תוכו ויחשוב בגני ציתור, ואינני חושבת שאפשר לראות את תסונתו של טסלין בתוך בית הספר.

א. רוזיאל-גאור:
אם הוועדה לחינוך ותרבות תגיע למסקנה שהחומר מוחזר לספרד החינוך והתרבות, אזי ברצוני להביע מסאלה, שאותו חלק במצע שהוא בבחינת הוראה לסנהלית לא ייכנס לתקפו בחיים, ובמידה שנכנס, - יופסק.

י. סמילנסקי:
אני מציע, כי הוועדה תקבל החלטה בנוסח זה, כי הוועדה לחינוך ותרבות בקבלה את העקרונות הציבוריים והחנוכיים לארגוני הנוער הטעונים לקבל את חסותו של משרד החינוך והתרבות בכללם ומבקשת את משרד החינוך והתרבות לערנם מחדש לאור הנסיון של השנים האחרונות.

א. ברטו:
אני מרוצה מאד שאף שר החינוך והתרבות אינו מקבל את המצע ואף הוא אוטר שיט לבדוק זאת שנית. לדעתנו, אין כלל צורך במצע זה. קיימת מגילת העצמאות שהיא היסוד הרעיוני והעקרוני לכל אזור ואזור במדינה, מנוגד וצעיר באחד. כל העקרונות יטנם שם ואין צורך בהגדרות חדשות.

אין בתאני היום להתווכח גם עם חבר הכנסת הכרטלי וגם עם חבר הכנסת נורוק. ההבדלים גדולים מדי בינינו. אנו איננו מקבלים את הסעיף המדבר על מספר טוטאליטרי, כי יש בכך טילוף גדול, שקר גדול. ישנם מקומות של שלטון טוטאליטרי, שהוא נגד כל רעיון ליבראלי, ודיקטטורה של ההון הגדול של הטליארדריים של "ול סטריס". אולם אין זה הדבר העיקרי.

העיקר לבני תנועות הנוער הוא השוויון או אי השוויון, הפליות או לא. למשל, לגבי תנועות הנוער שלנו שהן חלוציות, לגבי "השומר הצעיר" "מחנות העולים", "הצופים החלוציים" עקב זה אנו רואים צורך במצב כריא, בצדק מוסרי - סוציאלי בבת-ספר, פירושו שיוויון-זכויות לכל תנועות הנוער המקבלות את מגילת העצמאות, ורק אותה.

הי"ר ס. פרטיץ:
אני מקבלת את הצעתו של שר החינוך והתרבות למסור את בניסוח מחדש למשרד החינוך והתרבות, בתנאי שהדבר יובא בפני הוועדה עוד לפני הפגרא, כדי שאפשר יהיה להתחיל בפעולות עם תחילת שנת הלימודים הבאה, ולהתחשב עם המוטבטים שיתוקנו במצע.

שר החינוך והתרבות עמד על המופנט הפריטרי בעבודתנו החינוכית - העברת הנוער לחקלאות. אינני מתנגדת לכך שאנו נוזנך את הנוער גם לחקלאות, אולם בהמה לי, כי במציאותנו ישנם פריטטים אחרים. תחילה עלינו לחנך את הנוער לעשות את עבודתו באופן שיטתי ולא שטחי, מתוך פרוץ עבודה, מתוך דיוק ולא לחסוב ללכת בדרך של שקרים מוסכמים, לעשות הכל בצורה טובה - זהו הפריטט. אילו הייתי צריכה לנסח מהי סגמת הנוער להגשמה ציונית, הייתי אומרת, יש לפתח את כשרונותיו במל שטחי החיים הקונסטרוקטיביים של מדינת-ישראל, יחס כבוד לעבודה ולא לזלזל באותם הדברים העיקריים. בין אם זה בכית המלאכה או במעבדה או בעבודה מדעית, או בתקלאות, אין כהלכה לזלזל או מקצוע אחד - זה מה שהייתי רוצה לראות בחינוך.

ג. פלש:
אני מציע את הנוסח הבא כסיכום לדיון זה: הוועדה לחינוך ותרבות שמעה את הודעתו של שר החינוך והתרבות על נכונתו לעיין ולנסח את המצע מחדש ומסכם את דיוניה אחרי הגשת הנוסח המתוקן.

סדר סיווח:

לאחר דבריו הממצים של השד, אין לי צורך להוסיף דברים רבים. נתבקשתי למסור סקירה על כל פעולותיה של לשכת הנוער, והייתי יכול לקוות שגם הדיון ייערך על כל שטחי הפעולה - בסובן זה לא באתי על סיפוקי. על כן שמחתי על דברי יושבת-ראש הוועדה ועל דבריה של חברת הכנסת נצר בישיבה הקודמת. ברור לי, כי הוועדה נתונה תחת לחץ של דברים שחועברו אליה מהכנסת ועליה לחוות את דעתה. על כן בסוב הדיון בעיקר על תנועות הנוער. אני רוצה לקוות שיתר שטחי הפעולה של לשכת הנוער יקבלו את תשומת לבה של הוועדה ותקבלו החלטה בנידון זה. על כן אייחד את רוב דברי על שאלת אירגוני הנוער.

אשר לדבריה של חברת הכנסת נצר - הרי אף אני מחשיב את הפעולה המועדונית ואת הפעולות בשעות בנוס. אבל אנו חייבים להכיר, כי פעולות אלה אינן יכולות לבוא בשום פנים ואופן במקום הערכים שתנועת הנוער יכולה להרכיש. איננו יכולים לסלק את ידינו מחברות הנוער ומתנועות הנוער ולא לכוון אותן.

חברת הכנסת רוזאל-נאור עמדה על שאלת הטיפול בנוער עקב ביקורה באחד מבתי הנוער בירושלים. ברצוני להזמין את כל חברי הוועדה לבקר בכל שטחי הפעולה של לשכת הנוער. חברת הכנסת רוזאל-נאור נקלעה למוסד בעל דמה ניכרת, כי הוא מתנהל על-ידי אדם בעל השכלה אוניברסיטאית הטכנוגית לתפקיד זה. בארצות-הברית הגיעו להכרה, כי האנשים הפוגים לתפקיד זה חייבים להגיע עד רמה אוניברסיטאית. המוסדות האחרים, אף הם מתנהלים ברוב טובה מתוך הבנה לצרכי הנוער, אבל לא תמיד באותה רמה חינוכית כמוסד זה.

חברת הכנסת נצר עמדה בישיבה הקודמת על שאלת שיתוף הארגונים הציבוריים בפעולות הטיפול בנוער. ברור, כי פעולות אלה אינן יכולות להיות מוטלות רק על המדינה. שר החינוך והתרבות עמד על כך שיש לשתף אירגונים ציבוריים גם בחלק ניכר של ההוצאות. לשכת הנוער מקצינה לפעולות אלה רק 25% מן ההוצאות, ביישובי עולים - 50%. אולם עיקר הפעולה נעשית בשיתוף עם גורמים אחרים. ההקצבות העוסדות לרשות תנועות הנוער הן מטעם משרד החינוך והתרבות והן מטעם הרשויות המקומיות - פעומות. אני רוצה לקוות, שכתוצאה מדיון זה יבוא מפנה גם בשטח זה. עיריית תל-אביב, הודות לכוח ראיתי של ד"ר מרדכי ז"ל שעמד בראש מחלקת החינוך של עיריית תל-אביב, ידע להקציב סכומים מתאימים לפעולה זו. בעיריית תל-אביב ישנה מסורת בשטח זה עוד מאתיים שנה היתה חברת הכנסת פרטיץ חברה בה.

האשימו את משרד החינוך והתרבות בהפליגה שהוא נוקט בעמדה של איפה ואיפה - להאסמה זו אין יסוד. כבר עמדו על כך חברי הכנסת אונא והכרמלי, כי משרד החינוך והתרבות לא דחה אף אירגון נוער אחד שביקש לנהל משא-ומתן. גם עתה מתנהל משא-ומתן עם כמה אירגונים מתוך רצון כנה. אני מקווה שמשא-ומתן זה יוכתר בהצלחה. כן האשימו אותנו באי-יושר, בפיקציה, בשקרים מוסכמים. - ברצוני לומר, כי להאשמות אלה אין יסוד. אילו היו אומרים שאנו שוללים את זכותו להזדהות עם אידיאליים - היה מקום להאשמה זו. אולם איננו שוללים אם תנועת נוער זו או אחרת דוגלת באידיאליים של מפלגת מסוימת ביישוב שאף היא דוגלת בהם. אולם אנו שוללים שחברי תנועת הנוער הזאת יקבלו הוראות מהמפלגה.

חברת הכנסת פרטיץ דיברה על חינוך לערכים - לדעתי, אם הנוער לא יהיה קשור בצורות חיים שונות, עלול חינוך להיות תלוש, ושר החינוך והתרבות ציין זאת. אנו מחייבים את המגע בין הנוער לבין צורות החיים השונות. אשר להרחיב צורות אלה, נוסף לחקלאות ולצורות ההתיישבות, על הצבא, על הים על האוויריה, על

מר טרוחוס:

הטדע . אבל יש להזהר מן הסכנה של ניתוקו של הנוער מן הסביבה חספת אותו. בדבריה של חברת הכנסת פרסיץ היה דמיון לכך, כי עלינו להקים תנועת נוער סטכלתית. אולם דצוי להרבות בגוונים וצורות, יש רק לכוון אותן.

נאמר כאן, שהניסוח של טדע זה הוא בלתי טובלח. חבר הכנסת ארם אמר, כי זהו כלי בלתי מתוקן וכיצד יכול שר החינוך והתרבות להוציא כלי כזה - שר החינוך והתרבות אמר כבר שאין ידו בכלי זה. אולם ברור, כי יש מקום להרהר לאור הדברים על הצורך בתיקונים. אך יש לוטר לוועדה ולעצמנו, למשרד החינוך והתרבות, כי יש צורך להבהיר את הדברים בצורה כזאת שאינה משתמעת לסתם פנימ, כי רק לאחר שמתחבר את הקו בצורה ברורה נסתמנו התחומים שנראים.

נאמר כאן, שנוער בעל מצפון איננו יכול לחתום על טצע זה - מכל מקום הייתי רוצה שהטצע החדש לא יהיה בו מקום לאי בהירות כל שהיא.

חבר הכנסת בר-יהודה אמר, כי בתנאים הצורניים שונים יק לתת זכויות שוות. - אני מקבל זאת. אם תנועת "הסוטר הצעיר" תביע את נכונותה לשתף פעולה עם בית הספר, עם הצורים, ולחנך ברוח המדינה, לחנך להגשמת הציונות מתוך נאמנות ליסודות הדימוקרטית, לחנך לאי-תלות, אם הם יקבלו את שרותה של הוועדה הפריסטית המתמנת בחלקה על ידי משרד החינוך והתרבות - תוכל תנועת "הסוטר הצעיר" לקבל את חסותו של משרד החינוך והתרבות, אם כי אני אראה בכך מהפכה בתפיסתה של תנועה זו.

חברת הכנסת נצר אמרה, כי ישנם אנשים טאטינים, אך אולי אסור להיות טאטינים מדי - הרי ברצוני לוטר, כי אחרי שניסחנו את הטצע ובאנו בטצע אם התנועה המאוחדת למשל, האמון שלנו בתנועה זו וביושרה גדל יותר. זוהי תנועת-נוער השואמת להיות בלתי תלויה בשום מפלגה, שואפת לחנך לערכים ולשתף פעולה עם משרד החינוך והתרבות, וכן אם התנועה הטא חדת הסכימה להוציא מחוקתה את הטלים שהיא טרה למטטעת ההסתדרות ובקקום זה לכתוב שהיא תחנך ברוח האידיאלים של ההסתדרות, לדעת, התנועה הרחיקה לכת מאוד. אם ארגוני המבוגרים יניחו לתנועות הנוער ויתנו להן אפשרויות להתפתח בדרך הן - תנועות הנוער תתפתחנה יותר מאשר הן שתפתחות כיום. ישנן נדרמות חיצוניות לבדיקת מהימנותן של תנועות הנוער, כגון: (1) אי-השתתפות של תנועת הנוער בזמן בחירות. (2) אי השתתפות בהפגנות רחוב. (3) שתנועות הנוער לא תעסוקנה בפעולות מחתרת נגד הכנסת ונגד המדינה. תנועות הנוער מקבלות על עצמן מתוך הכרה ערכים אלה, הן מקבלות על עצמן התאפקות מהתפרצות לתוך הזירה הפוליטית, ולא לקדים זאת, כפי שנומים לעשות כן.

חברי הכנסת אונא ופסילובסקי עמדו על כך שלא תהיה התערבות בעניני תנועות הנוער - ברצוני לוטר לכם שתנועת הנוער תרד, אם לא תהיה מנסה לחזק את הערכים החינוכיים שלה, אם לא תהיה מנסה לחזק את דצונו של הנוער, לחזק את השאיפה של הנוער לטא הוגר רוצץ לעזור. תנועות הנוער כיום אינן עושות במידה מספקת את המוטל עליהן בטאלות חינוכיות, הן נסחפנו מדי לזירה הפוליטית ואנו שואפים להחזירן לקדמותן. יש אצלן תופעה של חוסר אחריות. כמובן שישנה שאלה של הכשרת מדינים - זוהי שאלה דצינית אשר בלי עזרתה של המדינה הוא לא תוכל להפתר, מטעם זה הסכנה של התערבות יתירה אינה כה חטורה. לדעתי, רק בעזרתה של תנועת הנוער אפשר להגיע לקיים את רוח ההתנדבות של הנוער, אך לעומת זאת, אין המדינה יכולה לספח ללא הבחנה את כל תנועות הנוער, אלא רק את אלה שתקבלנה את הטצע המתוקן שיובא בפני הוועדה.

סדר סיוחסי:

להסתדרות הצופים יש סטאטוס סיוחד אשר בדברי בפעם שעברה לא עמדתי עליו, אמיה חוטא להסתדרות הצופים אם לא אעמוד על כך. הסתדרות זו אינה מזדהה כיום עם איזו מפלגה או תנועה של מבוגרים בהבדל מהתנועה המאוחדת המזדהה עם תנועה סטוייטת ביטוב. הסתדרות הצופים היא בלתי תלויה בסום אירגון של מבוגרים. הסדרים הם סודיים בחלקם, ובחלקם בוגרי הסתדרות הצופים בתמיכות הטקבליים את עקרונות הסתדרות הצופים. הסתדרות הצופים מאורגנת על ידי בתי הספר וטופחה על ידי מחלקת החינוך לפני 17 שנה. משרד החינוך והתרבות הוא המטענת היחידה של הסתדרות הצופים. הסתדרות הצופים נתקבלה לארגון בינלאומי של צופים על יסוד הכרתה של המדינה. אירגון בינלאומי זה אינו מקבל הסתדרות צופים אם היא אינה מוכרת על ידי המדינה. הצופים כבר נתקבלו לארגון זה והצופות - עדיין מנהלות ששא-וטתן. אנו מתכוונים להכניס את המיעוטים לפדרציה של הצופים אשר תסתייך למסגרת בינלאומית. הסתדרות הצופים היא תנועה הינוכית, -חלוצית והוציאה בוער להתיישובות לצורותיה השונות. ישנם קיבוצי צופים המסתייכים לקיבוץ המאוחד, לאיחוד הקבוצות והקיבוצים, ישנם קבוצות צופים המסתייכות ל"הפועל המזרחי" וישנם בודדים המסתייכים לארגון המושבים. לא אתפלא אם קבוצת צופים, תוך שיתוף עם "יהודה הצעיר" באסריקה תסתייך ל"אגוד הציוני". אני מבקש בסיוחד שלא לערער את מעמדה של הסתדרות הצופים שנרכש עוד מתקופת הוועד הלאומי, והוכרה כתנועה חסויה השוטרת על עקרונות אלה. מאורגנים בתנועה זו כ-6,500 בוער.

היו"ר ש. פרטיץ:
בוודאי כל חברי הוועדה יהיה שותפים לתודתי למר סיוחס וסבעתיים עבור עבודתו הנעשית בלשכת הנוער. בדצוני להביע את הערכתנו ללשכת הנוער המגסיסה את עבודתה מזמנים קשים.

אינני רואה את עצמנו פטורים מלקבל החלטות מעשיות כאשר יובא הגיסוח הסתוקן לפנינו עוד לפני הפגרא, אף נציע את הצעותינו ונוכל לפנות בקריאה לכל אותם המוסדות היכולים לסייע לעבודת לשכת הנוער.

הצעתו של חבר הכנסת פלס היא: הוועדה לחינוך ומרבות שמעה את הודעתו של מר החינוך והתרבות על נכונותו של משרד החינוך והתרבות לעיין ולנסח מחדש את העקרונות הציבוריים לארגוני הנוער המעוניינים לקבל את חסותו של משרד החינוך והתרבות לאור הדברים שנשמעו בוועדה. הוועדה תסכם את דיוניה אחרי הגשת הנוסח החדש לפני פגרת הכנסת.

ד"ר דינבורג:
אני טובן לקבל נוסח זה ובלבד שיכניסו את הטלים "לאור הנסיון".

ח ח ל ח

הוועדה לחינוך ומרבות שמעה את הודעתו של מר החינוך והתרבות על נכונותו של משרד החינוך והתרבות לעיין ולנסח מחדש את העקרונות הציבוריים והחינוכיים לארגוני הנוער המעוניינים לקבל את חסותו של משרד החינוך והתרבות לאור הדברים שנשמעו בוועדה ולאור הנסיון. הוועדה תסכם את דיוניה אחרי הגשת הנוסח החדש לפני פגרת הכנסת.

הוועדה לחינוך ותרבות
22.7.52

היו"ר ש. פרטיץ:
ברצוני להפנות את תשומת לבכם, כי פנה אלינו במכתב ראש אגף הנוער והנח"ל במסדר הבטחון, מר בנציון אילן ומבקש את חברי הוועדה לבקר מספעי הגדנ"ע בימים 27-30 ליולי. אולם בימים אלה מתקיימת מועצת החינוך שאי-אפשר להעדר ממנה, ואף תקציב הפיתוח יובא בפני הכנסת. לביקור זה הוזמנה גם הוועדה לעניני חוץ ובטחון. על כן הציתי טאיע, כי תרשו לי לבוא בדברים עם יושב-ראש הוועדה לעניני חוץ ובטחון, אודיעכם את תשובתו ואקבל את תשובתכם בכתב.

ה ח ל ט ה

לסכל את הצעת יושבת-ראש הוועדה.

היו"ר ש. פרטיץ:
כן הבעתם את רצונכם לבקר בסיעורים של בוגרי המוסד ל"מורי עם" הטלפדיים כיום בבאר שבע. קיבלנו מהם מכתב, בו הם מבקשים להודיע על יום ביקורנו. הלימודים יימסכו שם עד 9 באוגוסט. אף במקרה זה תרשו לי להודיע לכם על יום הביקור אחר כך.

ה ח ל ט ה

לקבל את הצעת יושבת-ראש הוועדה.

הישיבה ננעלה, בשעה 13.10.